

Vergaderjaar 2018–2019

31 597

Werkprogramma Rijksuitgaven

Nr. 15

BRIEF VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 december 2018

Periodiek brengt de vaste commissie voor Financiën verslag uit aan de Kamer over de uitvoering van haar werkzaamheden op het terrein van Rijksuitgaven. Bijgaand treft u de actualisatie van het werkprogramma aan, waarin staat aangegeven wat de commissie sinds de vorige actualisatie op 15 maart 2018 (Kamerstuk 31 597, nr. 14) heeft ondernomen en welke doelstellingen de commissie heeft voor de komende periode. De commissie neemt haar activiteiten op het gebied van de rijksuitgaven jaarlijks op in de jaarplanning van de commissie.

De voorzitter van de commissie,
Anne Mulder

De griffier van de commissie,
Weeber

De commissie stelt in de periode 2018–2021 de volgende prioriteiten:

1. de open data ten behoeve van de verantwoording;
2. het evaluatiestelsel van de rijksoverheid;
3. het verslaggevingsstelsel van de rijksoverheid;
4. de aansluiting van begrotingsinformatie op de behoefte van de Kamer.

In de paragrafen 1 tot en met 4 wordt ingegaan op ontwikkelingen voor deze prioriteiten, de uitgevoerde acties in 2018 en de voor 2019 voorgenomen uitvoering. Overige activiteiten en de acties rondom verantwoordingsdag worden genoemd in paragraaf 5.

1. Open data ten behoeve van de verantwoording

Open data bieden zowel de Kamer als de samenleving nieuwe mogelijkheden bij de verantwoording van de overheid. De beschikbare open data zijn mede als gevolg van de inzet van de achtereenvolgende kabinetten sterk toegenomen. De commissie neemt zich voor bij te dragen aan initiatieven die beogen de concrete toepassing van open data te bevorderen.

Uitgevoerd/ontwikkelingen in 2018:

In juni 2018 is een symposium georganiseerd in samenwerking met de Algemene Rekenkamer, de Open State Foundation en de Ministeries van Financiën en OCW. In drie workshops zijn succesvolle toepassingen van open data verkend, waarna plenair door Kamerleden Van der Linde (VVD) en Van der Lee (GroenLinks) en collegelid Giskes van de Algemene Rekenkamer is gereflecteerd op mogelijke vervolgstappen.

De commissie geeft in 2019 op de volgende wijze invulling aan deze prioriteit.

- in gesprek gaan met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) om bij het gebruik van open data de Kamer te ondersteunen. Het CBS is een voorname leverancier van open data, maar ook als leverancier van bewerkte data is er meer ondersteuning mogelijk voor de Kamer;
- rijksfinanciën.nl ontsluit de rijksfinanciën op basis van open data uit de rijksbegroting en -verantwoordingscyclus. Deze site is nog in ontwikkeling, de commissie is voornemens de ontwikkelingen te volgen;
- De commissie gaat een accountability hack organiseren in 2019. Een accountability hack is een evenement waarbij developers en data-analisten uitgedaagd worden om toepassingen en tools te maken die bijdragen aan verantwoording van geldstromen en prestaties van de overheid. De commissie streeft er bij deze accountability hack naar dat ook verder voortgebouwd wordt op de resultaten van eerdere hackatons.¹

2. Evaluatiestelsel van de rijksoverheid

Inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid van overheidsbeleid is een essentiële basis voor de besluitvorming van de Kamer. Het kabinet onderwerpt het gevoerde beleid geregeld aan evaluaties en beleidsdoorlichtingen. De commissie constateert dat inzicht in doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid essentieel zijn voor de besluitvorming door de Kamer. Daarom besteedt de commissie aandacht aan de Operatie Inzicht in Kwaliteit, waarmee rijksbreed een verbetering van het evaluatiestelsel

¹ <https://accountabilityhack.nl/>.

wordt beoogd, en aan de uitvoering van artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet 2016 (CW2016), die sinds 1 januari 2018 voorschrijft dat bij alle voorstellen, voornemens en toezeggingen aan de Kamer wordt ingegaan op de doelstellingen, doeltreffendheid en doelmatigheid.

Uitgevoerd/ontwikkelingen in 2018:

De Minister van Financiën heeft een brief verstuurd over de uitwerking van de operatie Inzicht in Kwaliteit.² De brief is 25 april 2018 behandeld in het algemeen overleg over rijksbrede ontwikkelingen in begroten en verantwoorden. Daarna heeft de Minister een nadere uitwerking van de operatie aan de Kamer verstuurd.³ In reactie heeft de commissie vragen gesteld over de navolgbaarheid van de operatie en verzocht de commissies separaat door de bewindspersonen te laten informeren over de departementale initiatieven.⁴ In zijn antwoord verduidelijkt de Minister de navolgbaarheid en geeft hij aan de Kamer centraal via halfjaarlijkse voortgangsrapportages te informeren.⁵

Met betrekking tot artikel 3.1 CW2016 heeft de commissie gevraagd naar de reikwijdte van de bepaling. Het antwoord is door de Minister meegenomen in de eerste brief over de uitwerking van de operatie, waarin hij aangeeft dat de monitoring van artikel 3.1 CW2016 onderdeel van de operatie uitmaakt. De commissie heeft alle vaste en algemene commissies ingelicht over artikel 3.1 CW2016.

De commissie geeft in 2019 op de volgende wijze invulling aan deze prioriteit:

De commissie heeft de leden Sneller (D66) en Snels (GL) gevraagd een voorstel te doen voor de betrokkenheid van de Kamer bij de operatie. De commissie heeft 7 november 2018 besloten:

- Vanaf februari 2019 jaarlijks een algemeen overleg te houden over rijksbrede ontwikkelingen in begroten en verantwoorden, waar de halfjaarsrapportages worden besproken.
- Bij ontvangst van de halfjaarsrapportages te besluiten over inzet van andere instrumenten, zoals doorgeleiden naar betrokken commissies of het verzoeken van een technische briefing.
- De leden Sneller en Snels blijven de operatie volgen als rapporteurs en brengen wanneer wenselijk verslag uit of doen de commissie andere voorstellen.

3. Verslaggevingsstelsel van de rijksoverheid

Het verslaggevingsstelsel is in hoge mate bepalend voor de informatie die de Kamer gebruikt om haar budgetrecht uit te oefenen. De Algemene Rekenkamer heeft in verschillende rapporten aandacht gevraagd voor de mogelijkheden die het baten-lastenstelsel kan bieden om deze informatie te verbeteren.⁶ Het Ministerie van Financiën en de Algemene Rekenkamer hebben met een gezamenlijke ambtelijke adviescommissie de voor- en nadelen van het toevoegen van meer baten-lasteninformatie aan het huidige verslaggevingsstelsel onderzocht.⁷ De commissie zal de voorstellen van de adviescommissie en de gevolgen daarvan voor de informatievoorziening aan de Kamer onderzoeken. Indien dit leidt tot aanpassingen in het huidige verslaggevingsstelsel zal de commissie de

² Kamerstuk 31 865, nr. 110.

³ Kamerstuk 31 865, nr. 118.

⁴ Brief commissie d.d. 13 september 2018: kenmerk 2018Z16017.

⁵ Kamerstuk 31 865, nr. 121.

⁶ Kamerstuk 31 865, nr. 93.

⁷ Kamerstuk 31 865, nr. 93.

voortgang en de resultaten nauwgezet volgen en waar nodig de Kamer ondersteunen met voorlichting.

Uitgevoerd/ontwikkelingen in 2018:

De commissie heeft 14 maart 2018 de leden Sneller en Snels aangesteld als rapporteurs. Deze rapporteurs verdiepen zich namens de commissie in de voor- en nadelen van aanpassing van het verslaggevingsstelsel. De rapporteurs hebben ondersteund door de staf een groot aantal gesprekken gevoerd met betrokkenen en deskundigen. De rapporteurs streven ernaar het verslag in 2018 af te ronden.

Aanvullend heeft de commissie, ondersteund door een stafnotitie, feitelijke vragen gesteld over het rapport van de adviescommissie en de kabinetsappreciatie,⁸ alsmede de visie van de Algemene Rekenkamer op de kabinetsappreciatie.⁹

De commissie geeft in 2019 op de volgende wijze invulling aan deze prioriteit:

- In februari 2019 agenderen van het verslag van de rapporteurs bij het algemeen overleg over rijksbrede ontwikkelingen in begroten en verantwoorden

4. Aansluiting van begrotingsinformatie op de behoefte van de Kamer

De commissie is van mening dat het budgetrecht van de Kamer afhankelijk is van accurate, vergelijkbare en bruikbare begrotingsinformatie, waarbij financiële informatie wordt voorzien van context zonder de gebruiker te overladen met informatie. Daarom zal de commissie aandacht besteden aan de aansluiting van de informatie in begrotingen en jaarverslagen bij de behoefte van de Kamer.

Meer specifiek zal de commissie reflecteren op de begrotingsopzet van Verantwoord Begroten naar aanleiding van een te publiceren rapport van de Algemene Rekenkamer. Daarnaast noemt de commissie als aandachtspunten de verplichtingen, de niet-belastingontvangsten en de ramingen ten behoeve van de inkomsten en uitgaven.

Uitgevoerd/ontwikkelingen in 2018:

Het voor 2018 verwachte rapport van de Algemene Rekenkamer over Verantwoord Begroten is vertraagd en staat nu gepland voor april 2019.

De Minister van Financiën en de Algemene Rekenkamer hebben aandacht aan de verplichtingen besteed in het Financieel Jaarverslag van het Rijk en het verantwoordingsonderzoek over 2017. Beide concluderen onder andere dat het in de rede zou liggen dat de Kamer meer op verplichtingen zou sturen, gezien de beperkte flexibiliteit van de uitgaven. De rapporteurs over het jaarverslag 2017 en de begroting 2019 van het Ministerie van Financiën, de leden Sneller en Snels, hebben de Minister gevraagd rijksbreed de informatie over verplichtingen te verbeteren in respectievelijk het wetgevingsoverleg van 24 mei 2018 en de commissiebrief van 8 november 2018.¹⁰

⁸ Kabinetsappreciatie d.d. 23 februari 2018: Kamerstuk 31 865, nr. 107. Antwoorden op feitelijke vragen d.d. 2 juli 2018: Kamerstuk 31 865, nr. 117.

⁹ Visie van de Algemene Rekenkamer d.d. 6 april 2018: Kamerstuk 31 865, nr. 109. Antwoorden op feitelijke vragen d.d. 11 juni 2018: Kamerstuk 31 865, nr. 116.

¹⁰ Brief commissie d.d. 8 november 2019: kenmerk 2018Z20460.

In relatie tot niet-belastingontvangsten heeft de Algemene Rekenkamer 14 september 2017 gesignaleerd dat de realisaties structureel hoger zijn dan de ramingen, wat erop kan duiden dat (te) behoudend wordt geraamd.¹¹ De commissie heeft de andere commissies op dit onderzoek gewezen ten behoeve van de behandeling van de begrotingen 2018. Vervolgonderzoek door het Ministerie van Financiën wijst echter uit dat de afwijking grotendeels wordt verklaard door desalderingen.¹²

De commissie heeft 25 september 2018 een seminar «goed geraamd» georganiseerd, waarin ten behoeve van Kamerleden en fractiemedewerkers door het Ministerie van Financiën en het Centraal Planbureau (CPB) uitleg is gegeven over de totstandkoming van de cijfers in de begroting, met de raming van zorguitgaven als specifieke casus.

De commissie geeft in 2019 op de volgende wijze invulling aan deze prioriteit:

- Na publicatie van het rapport van de Algemene Rekenkamer over Verantwoord Begroten zal de commissie dit rapport actief behandelen;
- De commissie heeft de ramingen van inkomsten en uitgaven aangewezen als focusonderwerp voor de verantwoording over 2018. De Minister van Financiën¹³ en de Algemene Rekenkamer¹⁴ hebben aangegeven dat zij hier invulling aan zullen geven. Ramingen vormen focusonderwerp van het verantwoordingsonderzoek 2018 van de Algemene Rekenkamer en in het Financieel Jaarverslag van het Rijk door de Minister van Financiën.
- De commissie zal de mogelijkheden verkennen voor een inventariserend onderzoek naar ramingen door het CPB.

5. Overige acties

De commissie Financiën heeft het verbeteren van de bekendheid en kwaliteit van de verantwoording aangemerkt als één van haar prioriteiten. Ter invulling van deze ambitie organiseert de commissie Financiën onder andere enkele activiteiten rond de verantwoording.

Uitgevoerd/ontwikkelingen in 2018:

In 2018 zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Het verantwoordingsontbijt;
- Technische briefings door de Algemene Rekenkamer (AR) over de rijksbrede resultaten van het verantwoordingsonderzoek en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over de Monitor Brede Welvaart;
- De V-100. Hierbij werden honderd mensen uit de samenleving uitgenodigd bij de Kamer. Deze «V-100» onderzochten de jaarverslagen op het terrein van acht commissies en formuleerden hierover vragen.

De commissie geeft in 2019 op de volgende wijze invulling aan deze prioriteit:

Rondom Verantwoordingsdag 2019 zal de commissie een aantal activiteiten (mede) organiseren.

- Op verantwoordingsdag zelf zal wederom een «verantwoordingsontbijt» worden gehouden;
- Technische briefings van het CBS en de AR zullen opnieuw georganiseerd worden;

¹¹ Kamerstuk 34 550, nr. 45.

¹² Kamerstuk 34 775, nr. 83.

¹³ Kamerstuk 31 865, nr. 122.

¹⁴ Kamerstuk 31 865, nr. 120.

- Ook zal in 2019 een V-100 georganiseerd worden, waarbij de beoogde doelgroep bestaat uit scholieren. De leden Leijten (SP) en Sneller (D66) vormen samen met ambtelijke staf de projectgroep.

Overige werkzaamheden

In het werkprogramma 2018–2012 staat een korte opsomming van de overige werkzaamheden van de commissie op het terrein van rijksuitgaven. Voor de volledigheid is deze opsomming onderstaand overgenomen.

«De commissie vervolgt haar reguliere werkzaamheden op het gebied van rijksuitgaven ongewijzigd ten opzichte van de periode 2014–2017. De activiteiten van de commissie komen voort uit de taakopdracht zoals vastgelegd in het Reglement van Orde van de Tweede Kamer en betreffen op hoofdlijnen het volgende:

- *De behandeling van aangelegenheden van rechtmatigheid en doelmatigheid van de besteding van collectieve middelen, waaronder wijzigingen van comptabele wet- en regelgeving.*
- *Het adviseren van de Kamer bij de uitoefening van het budgetrecht en de financiële controle, onder meer door behandeladviezen inzake de begrotingscyclus en beleidsdoorlichtingen en het gebruik van de handreiking controle begroting en verantwoording. Ten behoeve van haar advisering aan de Kamer stelt de commissie jaarlijks een rapportage op over de begrotingscyclus.*
- *Het adviseren over en ondernemen van activiteiten rondom de jaarlijkse verantwoording, onder meer door het organiseren van activiteiten, het bevorderen van de inzet van rapporteurs en de handreiking controle begroting en verantwoording en ondersteunen van de Kamer met voorlichting. Ten behoeve van de verantwoording stelt de commissie jaarlijks focusonderwerpen voor aan de Kamer. Overigens zal de commissie bij de evaluatie van de verantwoording over het jaar 2017 aandacht besteden aan de huidige werkwijze van de commissie bij de verantwoording en eventuele mogelijkheden om de effectiviteit daarvan verder te verhogen.*
- *Het adviseren van de Kamer in het kader van de Regeling Grote Projecten. Met betrekking tot de Regeling Grote Projecten voorziet de commissie tevens in een jaarlijkse rapportage.*
- *Aangelegenheden met betrekking tot de Algemene Rekenkamer, waaronder het adviseren bij verzoeken tot het doen van onderzoek en het vervullen van vacatures in het college, alsmede het voeren van periodiek overleg met het college van de Algemene Rekenkamer.*
- *Het voorlichten van de Kamer, haar leden en commissies en de medewerkers van de fracties over rijksuitgaven, bijvoorbeeld door het (doen) organiseren van cursussen.»*